

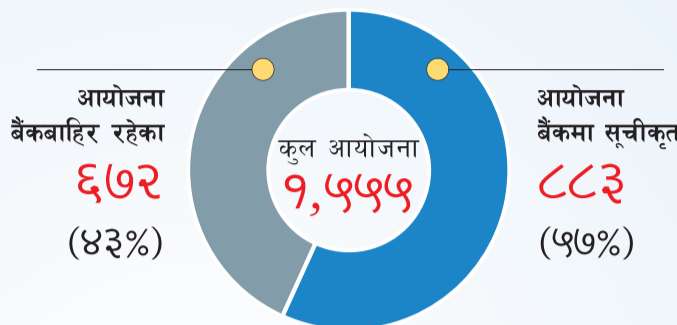
कभर स्टोरी

आयोजना बैंकबाहिर छुट्याइएका बजेट के गर्ला नयाँ सरकारले ?

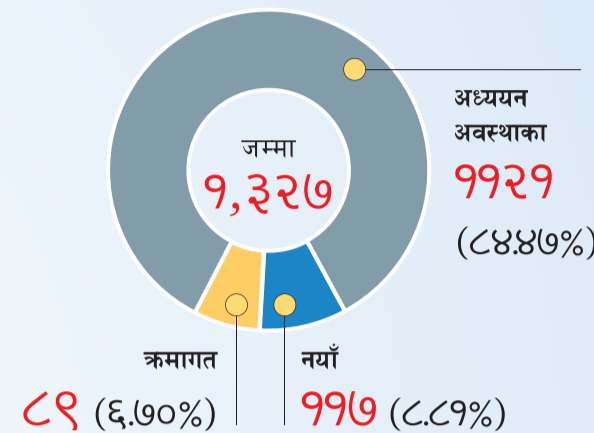
‘विज्ञानसम्मत बजेट प्रणाली’को अभ्यासका रूपमा स्थापना गरिएको राष्ट्रिय आयोजना बैंक आधा दशकपछि पनि प्रभावकारी रूपमा लागू हुन सकेको छैन। आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ बमोजिम, आयोजना बैंकमा नसमेटाएका योजनामा बजेट विनियोजन गर्न नपाइने व्यवस्था भए पनि, व्यवहारमा मन्त्रीअनुकूल आयोजना घुसाउने चलन यथावत् छ। यसले कानुनी मर्म र नीति सुधारका सबै प्रयासलाई कागजमै सीमित बनाएको छ। यसपालि नयाँ सरकारले के गर्ला त्यस्ता आयोजना ?

समाचार पृष्ठ २
ममता थापा | काठमाडौं
- को रिपोर्ट

आयोजना बैंकमा सूचीकृत र बाहिर रहेका आयोजना

बैंकमा सूचीकृत आयोजना अवस्थाअनुसार

आयोजना बैंकमा प्रविष्ट आयोजनाअनुसार अनुमानित लागत विवरण

आयोजना बैंक प्रविष्टिको कानुनी स्थिति

विवरण	कानुनी व्यवस्था	वास्तविक अवस्था
आयोजना बैंकमा सूचीकृतविना बजेट पाउन नपाइने	ऐन, २०७६ अनुसार	व्यवहारमा उल्टो - ४३ प्रतिशत आयोजना बैंक बाहिरै बजेट पाएका
आयोजनाको प्रविष्टि अनिवार्य मापदण्ड	३ करोडभन्दा माथिका आयोजना मात्र	३ करोडभन्दा कमका पनि प्रविष्टि

गाजामा बेपत्ता हुनेको संख्या ९ हजार ५०० भन्दा बढी

गाजा (एजेन्सी) : सन् २०२३ अक्टोबर ७ मा इजरायल-हमास द्वन्द्व सुरु भएदेखि अहिलेसम्म ९ हजार ५ सय व्यक्तिको अवस्था अज्ञात रहेको गाजास्थित नागरिक सुरक्षा निकायले शनिबार जानकारी गराएको छ। नागरिक सुरक्षा निकायका प्रवक्ता महमुद बसालले एक विज्ञापित जारी गर्दै रेडक्रसको अन्तर्राष्ट्रिय समितिलाई इजरायली अधिकारीहरूसँग समन्वय गरेर उनीहरूको भाग्य निर्धारण गर्न आग्रह गरेका छन्।

‘इजरायल र हमासबीच शुक्रबारदेखि युद्धविराम सम्झौता लागू भएदेखि नागरिक सुरक्षा कर्मचारीहरूले १ सय ५० भन्दा बढी शव फेला पारेका छन् र सीमित उपकरणका कारण खोजी कार्यमा चुनौतीहरूको सामना गरिरहेका छन्,’ बसालले भने।

उनले भने, ‘अस्थायी आश्रयहरूको लगभग पूर्ण अनुपस्थिति’ भए पनि युद्धविरामपछि तीन लाखभन्दा बढी विस्थापित बासिन्दा गाजाको दक्षिणी सीमाबाट गाजा सहर र उत्तरी क्षेत्रमा फर्किएका छन्।

गाजास्थित प्यालेस्टिनी सरकारी सञ्चारमाध्यमले गाजामा करिब ३० हजार आवास एकाइहरू ध्वस्त भएको र ९० प्रतिशतभन्दा बढी नागरिक पूर्वाधारहरू प्रभावित भएको जनाएको छ। यसले गाजा क्षेत्रमा लगाइएको नाकाबन्दी तत्काल हटाउन र मानवीय कार्यका लागि अन्तर्राष्ट्रिय सहयोग बढाउन आह्वान गरेको छ।

इजिप्टका विदेशमन्त्री बद्र अब्देल्लाही र अमेरिकी विदेशमन्त्री मार्को रुबियोले शुक्रबार अवेर टेलिफोन वार्ता गरेका र दुवैले इजिप्टको रेड सीको सामुद्रिक सहर शर्म अल शेखमा हुने शिखर सम्मेलनको विस्तृत व्यवस्थाबारे छलफल गरेका थिए। सम्मेलनको सहआयोजक इजिप्टका राष्ट्रपति अब्देल-फताह अल-सीसी र उनका अमेरिकी समकक्षी डोनाल्ड ट्रम्पले गर्ने छन्।

अब पिउनुपर्ने छैन तमोरको धमिलो पानी

हरिबहादुर लम्जेल | धनकुटा

कुनै बेला धनकुटा नगरपालिका-९ छिम्सुवावासीलाई तमोर नदीको धमिलो पानी पिउनुपर्ने बाध्यता थियो। गाउँ आसपासका पानीको स्रोत मुहान सुक्दै गएपछि यहाँ खानेपानीको चरम समस्या भयो। छेवेमा तमोर नदी अवरल रूपमा बगिरहे पनि बर्खाका धमिलो पानी बग्थ्यो। हिउँदमा सड्को बगेपछि मसिना बालुवाका कणहरू हुने भएकाले पिउन योग्य थिएन। तर, पनि यहाँका स्थानीयलाई पिउनुको विकल्प थिएन।

दुई वर्ष अघिदेखि निर्माणधन खानेपानी योजना निर्माणको अन्तिम चरणमा पुगेपछि अहिले भने स्थानीयलाई तमोर नदीको धमिलो पानी पिउनुपर्ने बाध्यता हटेको ९ नम्बर वडाका सदस्यसमेत रहेका स्थानीय सुवर्ण कार्कीले बताए।

मूलघाट-छिम्सुवा खानेपानी तथा सरसफाइ उपभोक्ता समितिका अध्यक्ष टेकबहादुर भण्डारीका अनुसार साँगुरीगढी गाउँपालिका-६ सिस्ने अलैंचीबारीको मुहानबाट पानी ल्याइएको छ। पानीको मूल रहेको स्थान र छिम्सुवा गाउँको दूरी भन्दा १२ किलोमिटर छ। पाइपमाफत पानी ल्याइएको छ। कोशी राजमार्गको घण्टेदेखि मूलघाटसम्म पाइप बिछ्याइएको छ। मूलघाटस्थित तमोर नदीको पक्की पुल हुँदै अग्लो ठाउँमा पानी संकलनका लागि ट्यांकी बनाइएको छ। त्यहाँ

गाउँमा पानी थाप्दै एक महिला।
● हरिबहादुर लम्जेल

संकलन गरिएको पानी छिम्सुवा गाउँमा पुऱ्याइएको छ। छिम्सुवा गाउँका करिब ४५ घरधुरीमा अहिले पानीका धारा पुगेको उनले बताए। सा योजनाबाट तमोर नदीको पक्की पुल हुँदै अग्लो ठाउँमा पानी संकलनका लागि ट्यांकी बनाइएको छ। त्यहाँ

योजनाको कुल लागत ३ करोड ३३ लाख रुपैयाँ छ। जसमध्ये खानेपानी तथा सरसफाइ डिभिजन कार्यालय धनकुटा र उपभोक्ताको लागत साभेदारी छ। ‘जहाँ समस्या त्यहाँ विकल्पको खोजी तीव्र हुँदै रहेछ’, उनले भने, ‘पानीको मुहान नभएको कारण खानेपानीको समस्या बढ्दै गएको थियो। हामीले समाधान खोज्दै गयौं। खानेपानी कार्यालय र स्थानीय सरकारको पहलमा गाउँमा पानी ल्याउन सफल भयौं।’ उनका अनुसार

अहिले पनि पूर्ण रूपमा काम सम्पन्न भएको छैन। तर, पनि घरघरमा पानी वितरण गर्न सफल भएको उनले बताए।

यता खानेपानी तथा सरसफाइ डिभिजन कार्यालय धनकुटाका प्रमुख सन्तोषकुमार दासले प्रदेश सरकारको समितित स्रोत साधनमा सफल योजना निर्माण सम्पन्न भएको बताए। उनले भने, ‘त्यहाँ खानेपानीको ठूलो समस्या थियो। योजना सम्पन्न भएसँगै त्यहाँका स्थानीयलाई धेरै सहज भएको छ।’

छिम्सुवा गाउँ तमोर किनारको बस्ती हो। यहाँबाट तमोर नदी नजिकै छ। करिब आधा घण्टाको पैदलबाट तमोर नदी पुग्न सकिन्छ। पहिले खानेपानीको धेरै दुःख रहेको तर अहिले घरघरमा धारा पुगेकाले समस्या समाधान भएको गाउँको ज्येष्ठ नागरिक फुलमाया कार्कीले बताइन्। पहिले नदीबाट घण्टौं समय खर्चिएर पानी ओसार्नुपर्ने बाध्यता अब हटेको छ।

अहिले भने आफ्नै घरमा पानीको धारा जडान भएपछि स्थानीयवासी हर्षित भएको उनले बताइन्। कार्कीका अनुसार गाउँमा खानेपानीको दीर्घकालीन स्रोत पनि थिएन, विकल्प पनि थिएन। गोठाला जाँदा पानी ल्याउने गाथी पनि सँगै लिएर जानुपर्थ्यो। केही वर्षअघि खानेपानी ल्याउन गएको महिला तमोर नदीले बगाएको समेत उनले स्मरण गरिन्।

» बाँकी पृष्ठ ३

राष्ट्रपति पौडेल अस्पताल भर्ना

काठमाडौं (अन्नपूर्ण) : वान्ता हुने र रिंगटा (चक्कर) लाग्ने समस्या देखिएपछि राष्ट्रपति रामचन्द्र पौडेललाई शनिबार बिहान अस्पताल भर्ना भएका छन्। ८१ वर्षीय पौडेलको स्वास्थ्य अवस्थामा सामान्य रहेको उपचारमा संलग्न चिकित्सकहरूले जानकारी दिएका छन्। राष्ट्रपति पौडेललाई शनिबार बिहान ९ बजेतिर अकस्मात वान्ता भएको प्रेस सल्लाहकार किरण पोखरेलले जानकारी दिए। वान्ता भएपछि निजी चिकित्सक डा. निरज बमले शीतल निवासमा राष्ट्रपति पौडेलको स्वास्थ्य जाँच गरेका थिए। राष्ट्रपति निवासमा जाँच गरेको भन्दा दुई घण्टापछि महाराजगन्जस्थित मनमोहन कार्डियोथोरासिक भास्कुलर तथा ट्रानस्प्लान्ट सेन्टर पुऱ्याइएको थियो।

अस्पताल भर्ना भएको तीन घण्टापछि सेन्टरका कार्यकारी निर्देशक प्राडा रत्नमणि गजुरेलले प्रेस विज्ञापित जारी गर्दै स्वास्थ्य परीक्षण भइरहेको र अवस्थामा सामान्य भएको जनाएका थिए। ‘वान्ता भएको र रिंगटा लागेपछि अस्पताल भर्ना हुनुभएको हो,’ उपचारमा संलग्न एक चिकित्सकले भने। उनका अनुसार स्वास्थ्यमा सुधार भएमा आइतबार डिस्चार्ज गर्ने तयारी छ।

जलेका संरचना अध्ययन गर्न छैनन् विज्ञ, विदेशबाट ल्याउने तयारी

सुनिता कार्की | काठमाडौं

जेन-जी आन्दोलनमा क्रममा जलेर ध्वस्त भएका दुला र विशिष्ट संरचनाको वास्तविक क्षति आकलनका हुन सकेको छैन। कसरी वास्तविक क्षतिको आकलन गर्ने भन्ने निचोडमा नपुगिसकेको सहरी विकास मन्त्रालयका प्रवक्ता नारायणप्रसाद मैनाली बताउँछन्।

कम्तीमा २ देखि ३ दिनसम्म आगोले जलेका संरचनामा ठ्याक्कै कति क्षति भयो र कसरी पुनर्निर्माण गर्ने भन्ने अन्वेषण सहरी विकास मन्त्रालय रहेको छ। नेपालको इतिहासमा नै पहिलोपटक यति धेरै संरचनामा एकैपटक जलेका छन्।

‘कति जलेपछि कति क्षति हुने त्यसको क्षमता कति हुने र कसरी टेस्ट गर्ने, के-के मेसिन प्रयोग गर्ने भन्ने पनि भेट पाएका छैनौं। संरचनाको क्षति आकलनमा ५ घन्टा जले के हुने, ८ घन्टा जले के हुने, २ दिन जले के हुने भन्ने हुन्छ। यसका कारण निचोड निकाल्ने दक्षता हामीसँग भएन,’ प्रवक्ता

सरकारी भवन तथा संरचना	निर्माण सम्पन्न	निर्माण लागत (रुपैयाँ)	जेन-जीको आन्दोलनले पुऱ्याएको क्षति	क्षतिको प्रारम्भिक अनुमान लागत (रुपैयाँ)
बीआईसीसी (संसद् भवन)	२०५० साल	करिब १ अर्ब	पूरा क्षति	१ अर्ब
सुन्धारा धरहरा	२०७८ सालमा आंशिक उद्घाटन, अझै केही निर्माण बाँकी	करिब ३ अर्ब ५३ करोड	क्षति नभएको	
सनराइज सभाहल गोदावरी	२०७९ साल	करिब ८० करोड	पूरा क्षति	२५ करोड
दमक व्यापारिक केन्द्र	२०८२	१ अर्ब ७९ करोड	आंशिक क्षति	
बुटवल सभाहल	२०७९	१ अर्ब ४६ करोड	क्षति नभएको	
बुटवल प्रदर्शनी कक्ष	२०७९	१ अर्ब २२ करोड	क्षति नभएको	

मैनालीले अन्नपूर्णसँग भने। जलेका संरचनाको अहिले सम्बन्धित मन्त्रालयले वा निकायले नै संरक्षण गरिरहेका छन्।

ऐतिहासिक संरचनामा आरसीसी (रेनप्रोस) सिमेन्ट कंक्रीट (कंक्रीटमा फलाम हालेको वा ढलानलाई बलियो बनाउन सिमेन्टमा छ

हालेको) गरिएका छैनन्। आरसीसी भवनका आफै अध्ययन गर्न सके पनि ऐतिहासिक भवनका क्षति आकलन गर्न हामीसँग दक्षता नभएको पूर्वाधार विद् एवं पूर्वसचिव किशोर थापा बताउँछन्। ‘ऐतिहासिक भवनको भ्यालुएसन गर्न गाह्रो हुन्छ। त्यहाँ धेरै किसिमका सामग्रीहरू प्रयोग

भएका हुन्छन्। बुट्टा, कलात्मक पक्ष, यी सबैको उचाक्के स्टिमेन्ट गर्न समय लाग्छ। इन्जिनियरडमा सामान्यता यति स्कावयर फिटको क्षति भयो भने यति लाग्छ भन्ने मान्यता हुन्छ। तर, यस्ता संरचनाको भ्यालु कसरी नाप्ने, थापा प्रश्न गर्छन्।

अर्का सचिव ई मणिमारा गेलाल पनि जलेका संरचना अध्ययन गर्ने दरबन्दी हामीसँग नभएको बताउँछन्। ‘आगोले कति डिग्री सेल्सियससम्म कंक्रीट तातेपछि ग्रे-कलर हुन्छ, रेड कलर हुन्छ, यसले रिइन्फोर्समेन्टसँगको बान्ड (भिन्न राखेको ङण्डी र कंक्रीटबीचको बान्ड) लस हुन्छ र यस्तो संरचना बन्नेयोग्य छन् या छैन भन्ने अनुसन्धान गर्न सके हामीसँग दरबन्दी छैन,’ गेलाल बताउँछन्। भएका प्रविधि प्रयोग गर्ने र नभएका प्रविधिको बारेमा बाहिरबाट विज्ञ सल्लाहहरूसँग छलफल गर्ने पुर्ननिर्माणका लागि अनुभवको कमी भएकाले विदेशी विज्ञबाट सल्लाह लिन आवश्यक रहेको उनको तर्क छ।

» बाँकी पृष्ठ ३